

การใช้บังคับกฎหมายจราจรทางบก : ศึกษากรณีผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ*

ณรรต ภูเวียนคู**

บทนำ

สถานการณ์การจราจรของประเทศไทยในปัจจุบัน เป็นปัญหาวิกฤตอย่างในกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ ๆ เช่น เชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรี รวมทั้งปริมณฑลรอบ ๆ กรุงเทพมหานคร ล้วนแต่ประสบปัญหาการจราจรที่สับสน เนื่องจากเป็นศูนย์กลางความเจริญในทุก ๆ ด้าน เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ สังคมการเมืองการปกครอง กิจการต่างประเทศ เป็นต้น ประกอบกับเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญของประเทศทั้งในภาครัฐและเอกชน มีการค้าและบริการที่สำคัญจึงทำให้การขยายตัวของกรุงเทพมหานคร เป็นไปด้วยอัตราเร่งอย่างรวดเร็วกว่าเมืองอื่น ๆ ปัญหาสังคมอีกประการหนึ่งที่กำลังก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งทางตรงและทางอ้อมในด้านเศรษฐกิจ และงบประมาณด้านการลงทุนรวมถึงความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน ปัญหาการจราจรดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาต่อผู้อื่น และเป็นสาเหตุสำคัญต่อการก่อให้เกิดปัญหาจราจรติดขัด และการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนที่ต้องบาดเจ็บและสูญเสีย และนับวันจะมีการสะสมปัญหามากขึ้นเรื่อย ๆ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง และเร่งให้เกิดและเป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด

ปัญหาการจราจรในเมืองใหญ่ของประเทศไทย เกิดจากปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาด้านการไม่เคารพบทบัญญัติของกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัดจึงเกิดอุบัติเหตุขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากกรณีผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ อาจจะมาจกหลายสาเหตุเช่นเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือยังไม่มีคุณสมบัติในการขับรถแต่ก็ยังฝ่าฝืนขับรถเป็นการไม่เกรงกลัวกฎหมายทำให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ตามมาอย่างหลายอย่าง ซึ่งถือเป็นการทำผิดกฎหมายจราจรทั้งสิ้น

นอกจากนั้นปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดของเจ้าพนักงานที่ปล่อยให้เกิดปัญหา โดยความหย่อนยานของเจ้าหน้าที่ เช่นการไม่สวมหมวกนิรภัย การขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตหรือมีใบอนุญาตแต่ไม่พกพา การไม่เคารพกฎจราจร เป็นต้น โดยเฉพาะปัญหาการฝ่าฝืนกฎหมายจราจร การไม่มีวินัยในการขับขี่ การไม่รู้กฎหมายจราจรในการขับขี่ของผู้ขับขี่เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาจราจรขึ้นมากมาย

---

* บทความนี้เรียบเรียงจากสารนิพนธ์ เรื่อง “การใช้บังคับกฎหมายจราจรทางบก : ศึกษากรณีผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ปีการศึกษา 2558.

** นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

ปัญหาการขอตรวจใบอนุญาตขับขี่ ในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานกระทำได้เพียงขอตรวจใบอนุญาตขับขี่ ถ้าไม่มีหรือไม่พกพามาหรือเหตุอื่นที่ไม่สามารถแสดงใบอนุญาตขับขี่ได้ เจ้าพนักงานจะทำได้เพียงเปรียบเทียบปรับฐานที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่เท่านั้น แล้วปล่อยตัวไปซึ่งไม่ใช่วิธีในการแก้ปัญหาที่ผู้ขับขี่ไม่มีใบอนุญาตหรืออ้างว่าไม่ได้พกพามา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรรีบแก้ปัญหาและปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้ขับขี่โดยไม่มีใบอนุญาตเนื่องจากผู้ขับขี่ไม่เกรงกลัวโทษที่ลงแก่ผู้ขับขี่เนื่องจากเป็นเพียงโทษปรับเท่านั้น ส่งผลให้ผู้ขับขี่ที่กระทำผิดกฎหมายยังสามารถขับขี่ได้โดยไม่มีใบอนุญาตขับขี่ได้ต่อไปและยังถูกจับปรับอีกโดยไม่มีการบันทึกการจับกุมเพียงไปเสียค่าเปรียบเทียบปรับเท่านั้น จึงน่าจะพิจารณาเปลี่ยนแปลงกฎหมายให้มีอัตราโทษปรับที่มากขึ้น อีกทั้งควรมีการบันทึกจำนวนครั้งและฐานความผิดที่เกิดขึ้น

ดังนั้น หากสามารถแก้ไขปัญหาการฝ่าฝืนกฎหมายจราจรของผู้ขับขี่โดยเฉพาะการมีใบอนุญาตขับขี่หรือกรณีไม่สามารถแสดงใบอนุญาตขับขี่ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว นั้นย่อมหมายความว่าสามารถแก้ปัญหาการจราจรเบื้องต้นดังนั้นสาเหตุจากข้อบกพร่องของพนักงานเจ้าหน้าที่จราจรรวมทั้งประชาชนขาดความตระหนักถึงการจัดระเบียบการจราจรและบังคับใช้กฎหมายจราจรกับประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาจราจรนี้ได้อีกต่อไป

การดำเนินการบนพื้นฐานองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยกฎหมายการจราจร และผลกระทบที่ได้จากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยส่วนที่สำคัญจุดนี้ คือ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต้องไม่เป็นเพราะความรู้สึคนึกคิด แต่ควรอยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ และความเหมาะสมกับบริบทของสังคมการปฏิรูปกฎหมายเพื่อมุ่งสู่สังคมนิติรัฐ

เนื่องจากพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 บังคับใช้มานานแล้วและไม่ได้แก้ไขให้เหมาะสมกับการใช้รถใช้ถนนในปัจจุบันจึงก่อให้เกิดปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในกรณีผู้ขับขี่โดยไม่มีใบอนุญาตขับขี่

เนื่องจากการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนมีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 140 ให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวนในการว่ากล่าวตักเตือน หรือปรับกับผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจรได้ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว ซึ่งตามอำนาจดังกล่าวให้หมายความรวมถึงพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับรถด้วย เช่น พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 เป็นต้น ดังนั้น หากผู้ขับขี่โดยไม่มีใบอนุญาต ซึ่งตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 42 บัญญัติว่า “ผู้ขับขี่ต้องได้รับใบอนุญาตขับขี่และต้องมีใบอนุญาตขับขี่...” และมีโทษตามมาตรา 64

บัญญัติว่า “ผู้ใดขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” นั้น หากพบการกระทำความผิดพนักงานสอบสวนสามารถใช้อำนาจของเจ้าพนักงานจราจร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการว่ากล่าวตักเตือนหรือออกไปสั่งให้ผู้ขับขี่ตามมาตรา 140 แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 โดยกฎหมายให้อำนาจในการใช้ดุลพินิจได้ ซึ่งหลักการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานสอบสวนเป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงานสอบสวนแต่ละคนทำให้แต่ละท่านอาจใช้ดุลพินิจที่ผิดพลาดและการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานสอบสวนแต่ละคนใช้ดุลพินิจไม่เท่ากัน ดังนั้นการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานสอบสวนอาจก่อให้เกิดความบกพร่องขึ้นได้

2. ปัญหาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับของพนักงานสอบสวนในกรณีผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ

ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 42 บัญญัติว่า “ผู้ขับรถต้องได้รับใบอนุญาตขับรถและต้องมีใบอนุญาตขับรถ...” และมีโทษตามมาตรา มาตรา 64 บัญญัติว่า “ผู้ใดขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ซึ่งความผิดฐานเป็นผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาต เป็นความผิดที่ร้ายแรงซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายในทางชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน แต่ความผิดที่ได้รับในโทษปรับปรับได้ไม่เกินหนึ่งพันบาท ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับเศรษฐกิจปัจจุบัน ซึ่งไม่มีความเหมาะสมและทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

3. ปัญหาเกี่ยวกับบทกำหนดโทษจำคุกในกรณีผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ

ในพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ซึ่งในกรณีที่ผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาต แต่โดยหลักกฎหมายบัญญัติให้ผู้ขับขี่รถบนท้องถนนต้องเป็นบุคคลที่มีใบอนุญาตขับขี่เท่านั้นเพื่อป้องกันความปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนนและเพื่อให้บ้านเมืองเป็นระเบียบเรียบร้อยโดยมีกฎหมายออกมายังบังคับใช้กับบุคคลทุกคน แต่หากพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา มาตรา 64 บัญญัติว่า “ผู้ใดขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ซึ่งความผิดฐานไม่มีใบอนุญาตขับรถหากมีการกระทำความผิดฐานดังกล่าวจะมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนเท่านั้น ซึ่งหากพิจารณาความผิดฐานดังกล่าวแล้วเมื่อเกิดความเสียหายเกิดขึ้นย่อมก่อให้เกิดความเสียหายตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน แต่ความผิดที่ได้รับจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนถือว่าเป็นโทษจำคุกน้อยเกินไปหากเทียบกับความเสียหายที่ได้รับ ย่อมไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประสพภัยดังกล่าวและอัตราโทษจำคุกที่ได้รับยังมีอัตราโทษจำคุกต่ำทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

ในปัจจุบันการใช้บังคับกฎหมายจราจรทางบกยังมีปัญหาหลายประการ กล่าวคือ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในกรณีผู้ขับรถไม่มีใบอนุญาตขับรถ ปัญหาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับของพนักงานสอบสวนกับผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ ปัญหาเกี่ยวกับบทกำหนดโทษจำคุกในกรณีผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ การศึกษาเรื่องการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกในกรณีผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ผลของการศึกษา

การศึกษากฎหมายจราจรทางบกต่อผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ ผู้ศึกษาได้นำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 140 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 64 มาศึกษาและวิเคราะห์โดยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ 3 กรณี ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในกรณีผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ

จากการวิเคราะห์ พบว่า เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 140 ให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวนในการว่ากล่าวตักเตือนหรือปรับผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจรได้ ซึ่งตามอำนาจดังกล่าวให้หมายความรวมถึงพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับรถด้วย เช่น พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 หากผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาต ซึ่งตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 42 บัญญัติว่า “ผู้ขับรถต้องได้รับใบอนุญาตขับรถและต้องมีใบอนุญาตขับรถ...” และมีโทษตามมาตรา 64 บัญญัติว่า “ผู้ใดขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 140 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอันเกี่ยวกับรถนั้น ๆ จะว่ากล่าวตักเตือนผู้ขับขี่หรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบก็ได้ ในกรณีที่ไม่พบตัวผู้ขับขี่ก็ให้ติดหรือผูกใบสั่งไว้ที่รถที่ผู้ขับขี่เห็นได้ง่าย” ซึ่งมาตรานี้บัญญัติโดยใช้คำว่า เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ขับขี่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอันเกี่ยวกับรถนั้น ๆ จะว่ากล่าวตักเตือนผู้ขับขี่หรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่มาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบก็ได้ นั้น

จะเห็นได้ว่าจากถ้อยคำที่กฎหมายใช้ว่า “ก็ได้” แสดงให้เห็นว่ากฎหมายบทบัญญัติดังกล่าวประสงค์ให้มีการว่ากล่าวตักเตือนผู้ขับขี่หรือออกใบสั่งซึ่งเป็นอำนาจดุลพินิจของเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีทางเลือกที่จะใช้อำนาจได้ทั้งสองกรณี ทั้งว่ากล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่ง ดังนั้นหากพบการกระทำความผิดฐานผู้ขับรถโดย

ไม่มีใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 42 พนักงานสอบสวนสามารถใช้อำนาจของเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการว่ากล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ตามมาตรา 140 แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 โดยกฎหมายให้อำนาจในการใช้ดุลพินิจว่ากล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ได้ โดยนำบทบัญญัติในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับเนื่องจากพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ไม่ได้มีบทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจไว้ ซึ่งเป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงานสอบสวนแต่ละท่าน ทำให้แต่ละท่านอาจใช้ดุลพินิจที่ผิดพลาดได้

การปฏิบัติงานในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น การใช้ดุลพินิจมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากงานจราจรไม่มีกฎเกณฑ์หรือกติกาที่ละเอียดครอบคลุมถึงการปฏิบัติงานในระดับจุลภาค อย่างไรก็ตามการใช้ดุลพินิจต่อผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืนกฎจราจรนั้นจำเป็นจะต้องมีความเป็นธรรมและมีกฎเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจ ซึ่งอำนาจในการใช้ดุลพินิจเป็นอำนาจที่กฎหมายให้แก่ฝ่ายปกครองในการที่จะสามารถวินิจฉัยสั่งการให้เหมาะสมกับมาตรการภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการมอบดุลพินิจในการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในการบังคับการกระทำความผิดในทางปกครองอาจมีอันตรายในแง่ที่ว่าเจ้าพนักงานอาจใช้อำนาจไม่เหมาะสมได้

ดังนั้น ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนกับผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในทางกฎหมายถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ไม่อาจมองข้ามได้เพราะถือว่าดุลพินิจเป็นสิ่งที่เคียงคู่กับกฎหมายเสมอ การใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนจะกระทำตามอำเภอใจหรือตามความพอใจไม่ได้ หากต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของความชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการไม่มีใบอนุญาตขับขี่ซึ่งกฎหมายของไทยถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 และในกฎหมายของต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นของสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่นก็ถือว่าเป็นความผิดเช่นกัน และถือว่าความผิดดังกล่าวเป็นเรื่องร้ายแรง อย่างไรก็ตามบทบัญญัติมาตรา 140 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการว่ากล่าวตักเตือนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 หรือกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถได้ แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และขอบเขตการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรที่เกี่ยวข้องว่ากล่าวตักเตือนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรไว้อย่างชัดเจน

2. ปัญหาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับของพนักงานสอบสวนในกรณีผู้ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ

จากการวิเคราะห์ พบว่า ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 42 บัญญัติว่า “ผู้ขับรถต้องได้รับใบอนุญาตขับรถและต้องมีใบอนุญาตขับรถ...” และมีโทษตามมาตรา มาตรา 64

บัญญัติว่า “ผู้ใดขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ซึ่งความผิดฐานเป็นผู้ขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาต เป็นความผิดที่ร้ายแรงซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายในทางชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน แต่ความผิดที่ได้รับในโทษปรับตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ในความผิดฐานขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถ ซึ่งมีโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท การกระทำความผิดฐานดังกล่าวแม้จะมีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ แต่ผู้กระทำความผิดยังฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว ซึ่งมองว่าเป็นความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งหากมีการกระทำความผิดฐานไม่มีใบอนุญาตขับขี่ซึ่งอาจมีการปรับตามกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับถือว่าเป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับเศรษฐกิจปัจจุบันและไม่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดพอที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบหรือมีความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น เช่น ความผิดฐานเป็นผู้ขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาต โทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวล้วนแต่ก่อให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยในการจราจรได้ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลในการลงโทษปรับของพนักงานสอบสวนในการป้องกันการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 เพราะมีอัตราโทษปรับเพียงไม่เกินหนึ่งพันบาทเท่านั้น

ดังนั้น ความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 64 เมื่อพนักงานสอบสวนทำการเปรียบเทียบปรับ พนักงานสอบสวนมักจะเปรียบเทียบปรับเพียง 500 บาท หรือน้อยกว่านี้ ซึ่งน้อยกว่าอัตราโทษปรับขั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้ลงไปอีกมาก ยังมีผลให้การลงโทษในความผิดฐานนี้เบาบางไปอีก ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวกฎหมายและไม่เข็ดหลาบ ยังคงมีพฤติกรรมขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถต่อไปอีก และในหลายๆกรณีก่อให้เกิดความเสียหายต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้อื่นอีกมากมาย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายกำหนดขอบเขตการเปรียบเทียบปรับของพนักงานสอบสวนให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม

3. ปัญหาเกี่ยวกับบทกำหนดโทษจำคุกในกรณีผู้ขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถ

จากการวิเคราะห์ พบว่า พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 กำหนดหลักกฎหมายไว้ว่า ผู้ขับรถยนต์บนท้องถนนต้องเป็นบุคคลที่มีใบอนุญาตขับรถเท่านั้น เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ใช้รถใช้ถนนและเพื่อให้บ้านเมืองเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา 64 ว่า “ผู้ใดขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวและแม้จะมีบทกำหนดโทษหนักถึงโทษจำคุกในกรณีผู้ขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับขี่ แต่ก็ยังพบว่ากฎหมายดังกล่าวยังมีข้อบกพร่องของการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากอัตราโทษจำคุก ตามมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีโทษ

จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน ซึ่งถือว่าอัตราโทษดังกล่าวเป็นอัตราโทษเบา ผู้ขับขี่จึงไม่เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายจึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่ได้ประสิทธิผลเท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาแล้วความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ได้มีการบัญญัติโทษจำคุกไว้ในมาตรา 64 ด้วย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นผลดีซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษ คือ ถ้าไม่มีการบัญญัติโทษจำคุกเอาไว้เลย ประชาชนทั่วไปก็จะไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายจราจรและกล้าที่จะกระทำความผิดมากขึ้น ความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 64 ดังกล่าวเป็นความผิดที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุและอันตรายต่อผู้อื่นได้ ซึ่งถือว่าเป็นความผิดร้ายแรง หากมีการกำหนดโทษจำคุกแล้วย่อมทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว เพราะนอกจากจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพแล้ว ยังสามารถสร้างความเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้นด้วย

ดังนั้นโทษจำคุกตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 64 กำหนดไว้ว่าจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนนั้นเป็นอัตราโทษที่เบาไป เพราะการขับรถโดยยังไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถนั้นอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุและเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อผู้อื่นได้ทั้งชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน จึงสมควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายกำหนดโทษจำคุกให้หนักขึ้น เพื่อให้บุคคลซึ่งยังไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถเกิดความเกรงกลัวกฎหมาย ไม่กล้าขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ ซึ่งจะทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุป

จากการวิเคราะห์ทั้ง 3 กรณี ดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษามีประเด็นที่จะนำมาสรุป ดังนี้

1. ในปัจจุบันพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 140 วรรคหนึ่ง ให้พนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจว่ากล่าวตักเตือนผู้ขับขี่หรือออกไปสั่งให้ผู้ขับขี่ไปชำระค่าปรับได้ การให้ตัดข้อความการว่ากล่าวตักเตือนออก เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรใช้ดุลพินิจไปในทางแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อความเสมอภาคในการลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก เป็นหลักประกันว่าทุกคนที่กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน จึงเห็นควรตัด “การว่ากล่าวตักเตือนผู้ขับขี่” ออกจากบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรใช้ดุลพินิจในการว่ากล่าวตักเตือนโดยมิชอบ

2. ในปัจจุบันพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ตามมาตรา 64 ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทนั้นเนื่องจากบทกำหนดโทษเดิมกำหนดอัตราโทษปรับไว้ต่ำไป ไม่สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและค่าของเงินในปัจจุบัน ประกอบกับเมื่อพนักงานสอบสวนทำการเปรียบเทียบมักจะเปรียบเทียบปรับเพียงห้าร้อยบาทหรือน้อยกว่านี้ ในบางกรณีปรับเพียง 100 บาท หรือ 50 บาทเท่านั้น ซึ่งมีผลให้การ

ลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถเบาลงไปอีก การแก้ไขกฎหมายโดยเพิ่มโทษปรับให้มากขึ้นและกำหนดขอบเขตการเปรียบเทียบปรับของพนักงานสอบสวนให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม จะมีผลให้บุคคลซึ่งไม่มีใบอนุญาตขับรถเกรงกลัวกฎหมายและเข็ดหลาบไม่กล้าขับรถโดยยังไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถ จึงเห็นควรปรับปรุงพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 โดยเพิ่มอัตราโทษปรับให้สูงขึ้น

3. ในปัจจุบันพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ตามมาตรา 64 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน เนื่องจากบทกำหนดโทษเดิมกำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน เป็นอัตราโทษเบา ไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดซึ่งอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุและเกิดอันตรายต่อผู้อื่นได้ทั้งชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน การแก้ไขกฎหมายโดยเพิ่มโทษจำคุกให้มากขึ้น จะมีผลให้บุคคลซึ่งไม่มีใบอนุญาตขับรถเกรงกลัวกฎหมายและเข็ดหลาบไม่กล้าขับรถโดยยังไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถอีก จึงเห็นควรปรับปรุงพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 โดยเพิ่มอัตราโทษจำคุกให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

(1) ควรแก้ไขพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 140 วรรคหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันบัญญัติว่า “เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอันเกี่ยวกับรถนั้น ๆ จะว่ากล่าวตักเตือนผู้ขับขี่หรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบก็ได้ ในกรณีที่ไม่พบตัวผู้ขับขี่ก็ให้ติดหรือผูกใบสั่งไว้ที่รถที่ผู้ขับขี่เห็นได้ง่าย”

แก้ไข โดยตัด “การว่ากล่าวตักเตือนผู้ขับขี่” ออกจากบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรใช้ดุลพินิจในการว่ากล่าวตักเตือนโดยมิชอบ

(2) ควรแก้ไขพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 64 ซึ่งในปัจจุบันบัญญัติว่า “ผู้ใดขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

โดยเพิ่มอัตราโทษปรับเป็น “ปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท”

(3) ควรแก้ไขพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ตามมาตรา 64 ซึ่งในปัจจุบันบัญญัติว่า “ผู้ใดขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

โดยเพิ่มอัตราโทษจำคุกเป็น “จำคุกไม่เกินหนึ่งปี”

ดังนั้น ในการแก้ไขพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 64 โดยเพิ่มอัตราโทษจำคุก และอัตราโทษปรับให้หนักขึ้นเป็น “จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท”

การแก้ไขกฎหมายโดยเพิ่มอัตราโทษจำคุกและโทษปรับให้หนักขึ้นรวมทั้งการกำหนด ขอบเขตการเปรียบเทียบปรับของพนักงานสอบสวนให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม จะมีผลให้บุคคลซึ่ง ไม่มีใบอนุญาตขับรถเกรงกลัวกฎหมายและเข็ดหลาบไม่กล้าขับรถโดยยังไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถอีก

บรรณานุกรม

กัณวีร์ กนิษฐ์พงศ์. วัยรุ่น..อุบัติเหตุ..การตายก่อนวันอันควร. ใน รายงานสถานการณ์อุบัติเหตุทาง ถนนของประเทศไทย พ.ศ.2554. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. 2556.

เกรียงไกร ทองพันธ์. การเมืองเรื่องพระราชบัญญัติผู้ประสภภัยจากรถ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2539.

โกเมน ภัทรภิรมย์. โทษปรับ. บทบัณฑิตย 30, (2516) : 16.

_____. การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส. วารสารอัยการนิเทศ 2, (2513) : 178.

ข้อกำหนดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. สัญญาณจรรยาจร เครื่องหมายจรรยาจร และความหมายของ สัญญาณจรรยาจร และเครื่องหมายจรรยาจร. ประกาศ ณ วันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546.

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการ การศึกษากลยุทธ์ในการใช้กฎหมาย ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ มาตรา1790-1859. 15 กันยายน 2540.

จิตติมา เทพอาร์ักษ์กุล. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายจรรยาจร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2543.

จินดา กลับกลาย. การบังคับใช้กฎหมายเพื่อความปลอดภัยทางถนน. เอกสารประกอบการบรรยาย ในการอบรมเจ้าพนักงานจรรยาจร. วันที่ 27-30 กันยายน 2557 ณ กองบัญชาการศึกษา ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร.

จूरี่รัตน์ ประยูรฉัตรพันธ์. การแก้ไขปัญหาการฝ่าฝืนกฎจรรยาจรของผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.

ชยุตพล รังกาแกม. ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการสวมหมวกนิรภัย : ศึกษา เฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 2. สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2544.

ชนะพงศ์ จินวงษ์. ไทยวิกฤต อุบัติเหตุทางถนน ตายสูง-ต้องเร่งปฏิรูปวินัย-กฎหมายจราจร.

หนังสือพิมพ์ข่าวสด (15 มกราคม 2558): 25.

ธรรมนิตย์ บุญเพ็ญ. เจ้าพนักงานของรัฐกับการออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมาย : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์ ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2546.

นันทิ จิตสว่าง. อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539.

นัยนา เกิดวิชัย. คำอธิบายพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522. พิมพ์ครั้งที่ 12 นครปฐม: นิตินัย, 2555.

พงษ์สันต์ คงตรีแก้ว. โครงการ 365 วันอันตราย รอบ 9 เดือน. ใน เอกสารประกอบการสัมมนา ระดับชาติเรื่องอุบัติเหตุจราจร ครั้งที่ 9 วันที่ 20 - 21 สิงหาคม 2552. ข้อมูลจากกองบังคับการวิชาการ สังกัดโรงเรียนนายร้อยตำรวจ.

พิทยา กิจติวรานนท์. ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ศึกษาเฉพาะเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ. งานเอกสารวิชาการของหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง. 2551.

วรวิมล เเบญจาทิกุล. การควบคุมการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานจราจรตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2549.

วิสัย วงษ์อินทร์. ปัจจัยที่มีผลต่อการบังคับใช้กฎหมายจราจร : ศึกษาเฉพาะกรณีการออกใบสั่งของเจ้าพนักงานจราจรในเขต บก.น. 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552.

สหธน รัตนไพจิตร. ทฤษฎีการลงโทษ : การนิติบัญญัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. 2524.

สาโรจน์ คุ้มทรัพย์. การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการจราจรในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.

อิทธิ มุสิกะพงษ์. การดำเนินคดีความผิดเล็กน้อย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2534.

อัณณพ ชูบำรุง. ทฤษฎีอาชญวิทยา. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ธนพันธ์โอเดียนส์. 2527.

อานนท์ วิบูลย์สวัสดิ์. การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานในการปรับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551.

เอกรัตน์ โลหะ. ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ศึกษากรณี การขอตรวจใบอนุญาติขับขี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. 2553.

Allen, Francis A. **Crime and Justice in Society**. Ed. Richard Quinney. Boston: Little Brown and Company, 1969.

Christiansen, Karl O. **Resource Material, series no.7**. Fuchu, Japan: Unafei, 1974.

Flecher, George. **Rethinking Criminal Law** [Online]. 1978. Available from: <https://www.dmv.ca.gov/portal/dmv/.../online/onlinesvcs>. [31 มีนาคม 2559].

Grupp, Stanley E., **Theories of Punishment**. Bloomington, London: Indiana E. University Press, 1971.

La Fave, Hayer R., and Austin W. Scott, Jr, **Criminal Law**. St. Paul: West, 1986.

Swagemen, John. **Regulatory Offences in Canada**. Canada: Institute for Environmental Law & Policy, 1992.

ประมวลกฎหมายอาญา.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522.

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522.

พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522.